

Îmbunătățiri propuse — Legea codului sursă deschis

Îmbunătățiri propuse — Legea codului sursă deschis

Propuneri concrete de modificare, în limbaj clar. Fiecare propunere indică problema pe care o rezolvă (*P* = problemă, *L* = loophole, din analiză) și, unde e cazul, un text de articol gata de folosit.

Legendă priorități: **[CRITIC]** = fără asta legea nu funcționează. **[IMPORTANT]** = crește mult eficacitatea. **[UTIL]** = rafinare.

A. Fixarea elementelor critice direct în lege

A1. **[CRITIC]** Stabilește lista licențelor acceptate la nivel de lege (anexă), nu doar prin norme

Rezolvă *P1*, *L4*. Aduagă o anexă cu familia de licențe acceptate implicit (ex. EUPL 1.2 ca licență preferată pentru sector public UE, plus MIT, Apache 2.0, GPLv3/AGPLv3, MPL 2.0), cu delegare către norme doar pentru actualizare. Model: Franța și Italia stabilesc lista prin act normativ clar.

Propunere art. 12 alin. (1) revizuit: „Codul public se publică sub una dintre licențele open-source prevăzute în anexa nr. 1. Licența preferată pentru sectorul public este Licența Publică a Uniunii Europene (EUPL), în ultima versiune în vigoare. Normele metodologice pot completa anexa, fără a putea elimina licențele deja prevăzute.”

A2. **[CRITIC]** Definește pragurile și termenii-cheie în lege

Rezolvă *P1*, *L5*, *L8*. Definește în art. 2 sau într-un articol nou: „dezvoltare la comandă” vs. „software comercial standard” (criteriu: procentul de cod/finanțare la comandă), „soluție reutilizabilă adecvată” (criterii funcționale minime), „sistem digital critic” (praguri obiective, nu doar trimitere la norme).

A3. **[IMPORTANT]** Termen realist pentru norme și clauză de eșec

Rezolvă *P1*. Mărește termenul de la 90 la 180 de zile (art. 28), dar adaugă: dacă normele nu sunt adoptate la termen, se aplică direct un set minimal prevăzut într-o anexă a legii (licențe, clauze contractuale minime, format SBOM). Astfel legea nu depinde de bunăvoința de a emite norme.

B. Publicare reală, nu formală

B1. **[CRITIC]** Cerința de reproductibilitate și completitudine a publicării

Rezolvă *P3*, *L4*, *L6*. Codul publicat trebuie să fie **suficient pentru ca un terț competent să reconstruiască și să ruleze soluția.**

Propunere articol nou (după art. 11): „(1) Publicarea este considerată completă numai dacă permite construirea (build), configurarea și rularea soluției digitale de către un terț competent, pe baza codului sursă, a instrucțiunilor și a artefactelor publicate, fără elemente lipsă esențiale. (2) Codul se publică împreună cu istoricul real al versiunilor. Publicarea într-un singur set, fără istoric de dezvoltare, nu îndeplinește obligația atunci când soluția a fost dezvoltată etapizat. (3) ADR poate efectua verificări de reproductibilitate prin sondaj.”

B2. [IMPORTANT] Dezvoltare în depozit public de la început, nu doar la recepție

Rezolvă P4, L4. Model Bulgaria. Pentru proiecte noi peste un anumit prag valoric, codul se dezvoltă într-un depozit public (sau privat în DNCP, cu deschidere la recepție) de la primul commit, nu se „aruncă” la final.

Propunere completare art. 11 alin. (3): „Pentru soluțiile digitale peste pragul stabilit prin norme, codul sursă se gestionează în DNCP pe tot parcursul dezvoltării, cu publicare incrementală, cel târziu la recepția finală devenind public integral.”

B3. [IMPORTANT] Sancțiune distinctă pentru „publicare de mântuială”

Rezolvă L4. La art. 27, adaugă contravenție pentru publicarea incompletă/neconformă cu B1 (nu doar pentru nepublicare).

C. Închiderea porțiștelor de excepții

C1. [CRITIC] Plafon dur pentru reînnoirea excepțiilor

Rezolvă P6, L3.

Propunere art. 14 alin. (2) revizuit: „Excepțiile se acordă pe durată determinată, de cel mult 12 luni, și se pot prelungi cel mult de două ori. După o durată totală de 36 de luni, exceptarea nu mai poate fi prelungită, iar entitatea publică are obligația de a publica codul sursă ori de a înlocui componenta care împiedică publicarea. Fiecare prelungire este condiționată de existența unui plan de remediere aprobat.”

C2. [IMPORTANT] Registru public al excepțiilor, în timp real

Rezolvă L11. Lista excepțiilor active, temeiul și termenul se publică în DNCP în 15 zile de la aprobare, nu doar agregat anual. Transparența descurajează abuzul.

C3. [UTIL] Interzice explicit „securitatea prin obscuritate” ca temei

Rezolvă T4.

Propunere completare art. 14: „Nu constituie temei de exceptare simpla afirmație că publicarea codului ar reduce securitatea. Securitatea soluțiilor digitale nu trebuie să depindă de secretul codului sursă, ci de protejarea cheilor, credentialelor și configurațiilor sensibile.”

D. Răspundere și sancțiuni care contează

D1. [CRITIC] Răspundere personală a responsabilului și a ordonatorului de credite

Rezolvă P2, L7. Amenda pe instituție mută bani dintr-un buzunar public în altul. Adaugă răspunderea persoanei.

Propunere completare art. 27: „Aplicarea unei sancțiuni contravenționale entității publice nu înlătură răspunderea disciplinară a responsabilului desemnat potrivit art. 10 și, după caz, a ordonatorului de credite. Sumele plătite ca amendă nu pot fi recuperate din alte capitole bugetare destinate serviciilor publice.”

D2. [CRITIC] Consecințe contractuale reale față de furnizori

Rezolvă L7. Furnizorul privat nu e sancționat de art. 27 (care vizează entitatea publică). Leagă neconformarea de plată.

Propunere completare art. 19: „Neîndeplinirea obligațiilor de predare și publicare constituie neexecutare a contractului. Autoritatea contractantă reține plata aferentă recepției finale până la conformare și poate aplica penalitățile contractuale prevăzute, inclusiv rezilierea. Furnizorul care nu se conformează repetat poate fi înscris în evidențele privind performanța contractuală, potrivit legislației achizițiilor publice.”

D3. [IMPORTANT] Ținte cantitative, nu doar indicatori

Rezolvă lipsa țăintelor (vezi cap. 4.7 din analiză, model SUA). Adaugă la art. 26 ținte progresive (ex. procentul minim din proiectele noi publicate în DNCP, an de an), pe care raportul le urmărește.

E. Domeniu de aplicare și anti-evaziune

E1. [CRITIC] Lărgește domeniul dincolo de „serviciu public digital”

Rezolvă P8, L1.

Propunere art. 1 alin. (2) revizuit: „Prezenta lege se aplică oricărei soluții digitale dezvoltate intern ori la comandă și finanțate integral sau parțial din fonduri publice, indiferent dacă aceasta furnizează direct un serviciu public digital către cetățeni sau este utilizată pentru funcționarea internă a entității publice.”

E2. [IMPORTANT] Clauză anti-fragmentare

Rezolvă L2. Interzice divizarea artificială a unui proiect în contracte mici pentru a evita obligațiile. Aliniat cu principiul din legislația achizițiilor privind divizarea contractelor.

E3. [IMPORTANT] Include stocul existent, gradual, la reînnoire/modificare

Rezolvă P7, L10.

Propunere art. 29 revizuit: „(1) Obligațiile se aplică proiectelor și procedurilor inițiate după intrarea în vigoare. (2) Pentru soluțiile digitale existente, obligațiile de predare a codului, documentației și artefactelor se aplică la prima reînnoire, prelungire sau modificare substanțială a contractului. (3) Pentru sistemele critice existente, ADR stabilește un calendar de conformare de cel mult 36 de luni.”

E4. [UTIL] Criterii stricte pentru „neutilizarea justificată”

Rezolvă L8. Justificarea neutilizării (art. 16 alin. 2) trebuie publicată în Catalog și avizată de ADR peste un anumit prag valoric, nu doar redactată intern.

F. Aliniere europeană și cu dreptul intern

F1. [IMPORTANT] Trimiteri exprese la dreptul UE

Rezolvă P12, P13. Aduagă în preambul/art. 1 trimiteri la:

- Regulamentul (UE) 2024/903 (Interoperable Europe Act) — partajarea soluțiilor și conectarea DNCP la Portalul Interoperable Europe;
- Directiva (UE) 2019/1024 privind datele deschise — pentru reutilizarea datelor și dicționarul de date (art. 22);
- Regulamentul (UE) 2016/679 (GDPR) — pentru protecția datelor la publicare.

F2. [IMPORTANT] Clarifică titularitatea drepturilor de autor asupra codului

Rezolvă P10. Model Italia (art. 69 alin. 2 CAD): statul trebuie să fie titularul drepturilor patrimoniale.

Propunere articol nou: „Drepturile patrimoniale de autor asupra codului sursă dezvoltat la comandă din fonduri publice aparțin entității publice contractante, în măsura necesară îndeplinirii obligațiilor prevăzute de prezenta lege, cu respectarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe.”

F3. [UTIL] Corectează numerotarea capitolelor

Rezolvă P9. Redenumeste al doilea „Capitolul VII” (Dispoziții finale) în „Capitolul VIII”.

G. Sustenabilitate: oameni, bani, mentenanță

G1. [CRITIC] Posturi și buget dedicate pentru Oficiu

Rezolvă P5. Un depozit național + catalog + verificări + revizuirii + raport anual nu se pot face „în limita posturilor existente”. Prevede un număr minim de posturi și o linie bugetară distinctă, eventual cu finanțare din fonduri europene (PNRR/programe de digitalizare).

G2. [IMPORTANT] Model de finanțare a mentenanței codului publicat

Rezolvă T3. Codul publicat și neîntreținut e un risc de securitate. Prevede că, pentru componentele comune reutilizabile (art. 9), planul de mentenanță are sursă de finanțare identificată; ia în calcul un fond de mentenanță comun.

G3. [UTIL] Infrastructură înainte de obligații

Model Germania (OpenCoDE/ZenDiS). DNCP trebuie să fie funcțional înainte ca sancțiunile să devină aplicabile. Prevede că sancțiunile din art. 27 lit. d)-f) se aplică doar după declararea oficială a operaționalizării DNCP.

H. Aspecte tehnice moderne

H1. [IMPORTANT] Tratează explicit SaaS și serviciile cloud gestionate

Rezolvă T2. Când statul cumpără SaaS cu configurări la comandă, obligațiile privesc: portabilitatea completă a datelor, exportul configurărilor, și codul dezvoltat la comandă (nu nucleul proprietar al furnizorului). Definește regimul explicit.

H2. [IMPORTANT] CLA/DCO obligatoriu pentru contribuții externe

Rezolvă T5, L9. Impune un mecanism de clarificare a drepturilor pe contribuții (Contributor License Agreement sau Developer Certificate of Origin) direct în lege, nu doar în norme, plus reguli anti-conflict de interese pentru contributorii care sunt și furnizori.

H3. [UTIL] SBOM într-un format standard prelucrabil automat

Precizează în lege că lista componentelor software (art. 2 lit. g) folosește un format standard, prelucrabil automat (ex. SPDX sau CycloneDX), pentru a permite scanarea automată a vulnerabilităților.

H4. [CRITIC] Compatibilitate obligatorie pentru module dependente de un nucleu proprietar

Rezolvă L12. Când soluția plătită din bani publici constă în module care se conectează la un „core” proprietar al furnizorului, publicarea modulelor nu are valoare dacă furnizorul poate schimba oricând API-ul nucleului. Impune: interfață documentată public și versionată; menținerea compatibilității pe cel puțin 5 ani (7 pentru sisteme critice), cu preaviz de 12 luni la modificări incompatibile; suită de teste automate de compatibilitate predată statului; sancțiunea de fond fiind obligația de a publica nucleul dacă se rupe compatibilitatea. Vezi textul art. 20² din legea consolidată.

I. Durata de viață și mentenanța pe termen lung

I1. [IMPORTANT] Durata anticipată de viață a soluției, justificată și prelungibilă

Ancorează în timp obligațiile de la B, C, G, H4. Furnizorul declară o durată anticipată de viață a soluției, exprimată în ani, justificată tehnic și economic și consemnată în contract și în Catalog. O durată vădit subestimată (folosită pentru a scurta obligațiile) nu se acceptă la recepție. Durata poate fi prelungită de entitatea publică ori de câte ori soluția rămâne în uz, iar prelungirea extinde automat obligațiile de mentenanță, suport, portabilitate și compatibilitate. Vezi textul art. 20¹ din legea consolidată.

J. Cunoașterea de dezvoltare și transparența logicii

J1. [IMPORTANT] Predarea și publicarea artefactelor de dezvoltare, plus transparența logicii decizionale

Rezolvă T6. Legea acoperă codul și stratul operațional, dar nu cunoașterea din amonte. Varianta echilibrată aleasă:

- **Definiție nouă** (art. 2) pentru *artefacte de dezvoltare*: analize de cerințe, specificații funcționale și tehnice, arhitectură, decizii de proiectare, reguli de business și logică decizională, modele de proces, materiale UX/UI.
- **Predare integrală către stat** (art. 19 alin. 1 lit. h-j), fără excepții. Este memoria instituției.
- **Publicare cu regimul de excepții** de la cod (art. 11 alin. 2 și art. 21¹ alin. 1, cu trimitere la art. 13-14). Ce e sensibil (ex. modele de amenințări) se reține motivat.

- **Transparența logicii decizionale** (art. 21¹ alin. 2) pentru soluțiile care iau ori susțin decizii cu efect asupra cetățenilor, în limbaj accesibil, fără a permite fraudarea sistemului și fără date personale. Aliniat cu modelul francez (Legea nr. 2016-1321), art. 22 GDPR și Regulamentul (UE) 2024/1689 (AI Act).
- **Sanctiune:** recepția finală fără predarea artefactelor de dezvoltare este contravenție (art. 27 alin. 1 lit. e).

K. Inteligența artificială (capitol dedicat)

K1. [CRITIC] Capitol dedicat componentelor AI

Rezolvă T7. Tratarea AI ca „cod” produce transparență falsă. Capitolul V¹ din legea consolidată adaptează obligațiile:

- **Definiții** (art. 25¹): *componentă AI, artefacte AI* (model antrenat și greutate, arhitectură, cod de antrenare și inferență, hiperparametri și seed, documentația datelor, model card, prompturi), *model de bază extern*. Corelare cu AI Act, fără duplicare.
- **Predare integrală către stat + portabilitatea modelului** (art. 25²): modelul antrenat trebuie să poată fi rulat independent de furnizor, ca statul să nu fie captiv al unui model găzduit.
- **Publicare cu regimul de excepții** (art. 25³): model card, arhitectură, cod și rezultate de evaluare/bias se publică; greutate și datele de antrenare doar în măsura permisă de GDPR, IP și securitate, altfel se predau.
- **Dependența de modele externe** (art. 25⁴): versionare fixată, preaviz minim de 3 luni (6 luni pentru sisteme critice și decizii despre cetățeni), re-validare obligatorie înainte de decizii despre cetățeni, portabilitate; aplică art. 20¹ și 20². Pentru modelele găzduite în afara UE/SEE, evaluare obligatorie a riscului de suveranitate și jurisdicție (acces al autorităților din state terțe, localizarea prelucrării, continuitate), cu posibilitatea de a impune localizarea prelucrării în UE/SEE pentru sistemele critice.
- **Transparență și supraveghere** (art. 25⁵): fișă de model accesibilă, supraveghere umană, trimitere la documentația și FRIA din AI Act; reproductibilitate adaptată (rularea modelului livrat sau reantrenare din pipeline).
- **Sanctiune** (art. 27 lit. k): recepția finală fără predarea artefactelor AI și fără portabilitatea modelului.

M. Verificare, semnalare și automatizare

M1. [CRITIC] Controale automate la publicare și la achiziție

Rezolvă P16. Verificarea manuală nu scalează. Transformă obligațiile în porți automate:

- **DNCP** (art. 5 alin. 7-8): scanare de secrete (blocantă), conformitate licențe pe baza SBOM, completitudine, istoric versiuni, scanare vulnerabilități, monitorizarea termenelor excepțiilor și a duratei de viață.

- **Achiziții** (art. 16 alin. 3): API de verificare a reutilizării, integrat cu SEAP.
- Detecția automată nu înlătură răspunderea și nu suplinește verificarea umană necesară.

M2. [IMPORTANT] Divulgarea coordonată a vulnerabilităților (CVD)

Rezolvă P15 (latura de securitate). Art. 25 alin. (3)-(4): punct de contact publicat, fișier security.txt, safe harbor pentru raportarea de bună-credință, cooperare cu DNSC. Aliniat cu bunele practici CVD și cu cadrul de securitate cibernetică.

M3. [CRITIC] Verificare pe trei niveluri și mecanism de sesizare

Rezolvă P14 și P15.

- **Art. 26¹**: ADR (monitorizare + controale automate + sondaj), control extern al Curții de Conturi, și structură independentă pentru verificarea propriilor soluții ale ADR (anti-cauză-proprrie).
- **Art. 26²**: sesizare accesibilă și anonimă, răspuns în 30 de zile, protecția avertizorilor (Legea nr. 361/2022), corelare cu constatarea contravențiilor.

Rezumatul priorităților

#	Propunere	Prioritate	Problemă/Portiță
A1	Licențe în anexă	CRITIC	P1, L4
A2	Definiții și praguri în lege	CRITIC	P1, L5, L8
B1	Reproductibilitate și completitudine	CRITIC	P3, L4, L6
C1	Plafon dur pentru excepții	CRITIC	P6, L3
D1	Răspundere personală	CRITIC	P2, L7
D2	Consecințe contractuale reale	CRITIC	L7
E1	Lărgirea domeniului	CRITIC	P8, L1
G1	Posturi și buget dedicate	CRITIC	P5
H4	Compatibilitate nucleu proprietar (art. 20 ²)	CRITIC	L12
K1	Capitol dedicat AI (Cap. V ¹)	CRITIC	T7
M1	Controale automate (art. 5, 16)	CRITIC	P16
M3	Verificare pe 3 niveluri + sesizări (art. 26 ¹ , 26 ²)	CRITIC	P14, P15
M2	Divulgare coordonată vulnerabilități (art. 25)	IMPORTANT	P15
A3	Termen norme + set minimal	IMPORTANT	P1
B2	Dezvoltare în public	IMPORTANT	P4
E3	Include stocul existent	IMPORTANT	P7, L10
F1	Trimiteri la dreptul UE	IMPORTANT	P12, P13
F2	Titularitatea drepturilor	IMPORTANT	P10
D3	Ținte cantitative	IMPORTANT	model SUA
E2	Anti-fragmentare	IMPORTANT	L2
H1	Regim SaaS	IMPORTANT	T2
I1	Durata anticipată de viață (art. 20 ¹)	IMPORTANT	L12, mentenanță
J1	Artefacte de dezvoltare + transparența logicii (art. 21 ¹)	IMPORTANT	T6
H2	CLA/DCO	IMPORTANT	T5, L9
G2	Finanțarea mentenanței	IMPORTANT	T3
B3	Sancțiune publicare formală	IMPORTANT	L4
C2	Registru public excepții	IMPORTANT	L11
C3	Anti-obscuritate	UTIL	T4
E4	Criterii neutilizare	UTIL	L8

#	Propunere	Prioritate	Problemă/Portiță
F3	Numerotare capitole	UTIL	P9
G3	Infrastructură înainte de sancțiuni	UTIL	P5
H3	SBOM format standard	UTIL	securitate